

Kärkölen jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelma 2021

Tiivistelmä loppuraportista

RAMBOLL

Miksi kestäväää liikkumista?

Kärkölän jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelma pyrkii kohottamaan jalankulun ja pyöräliikenteen asemaa osana Kärkölän kunnan sisällä tehtäviä arkiliikenteen matkoja, kehittämään pyörämatkailua ja lisäämään tietoisuutta aktiivisista liikkumismuodoista. Työssä kartoitettiin kestävään liikkumisen nykytila Kärkölässä, kerättiin asukkaiden ja muiden alueella liikkuvien mielipiteitä aiheesta suunnittelun tueksi, asetettiin visio ja tavoitteet sekä laadittiin toimenpidelistaus, jonka avulla tavoitteiden toteutumista voidaan edistää.

Työ nojautuu Kärkölän kuntastrategiaan, Etelä-Päijät-Hämeen turvallisen ja viisaan liikkumisen suunnitelmaan, Päijät-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimukseen ja valtakunnallisiin linjauksiin. Kärkölä on osa valtakunnallista HINKU-verkostoa ja sitoutunut vähentämään kasvihuonepäästöjä 80 % vuoteen 2030 mennessä (vuoden 2007 tasosta). Jalankulun ja pyöräliikenteen edistäminen tukee tätä tavoitetta.

Kestämättömän yhdyskuntarakenteen kustannuksia

Kärkölän asukkaiden liikkumattomuus aiheuttaa vuosittain

2,5–5,9 miljoonan euron

yhteiskuntataloudelliset kustannukset ^[1]

[\[1\] UKK-instituutti](#)

Kärkölässä kuolemaan ja loukkaantumiseen johtaneet tieliikenneonnettomuudet kustantavat yhteiskunnalle vuodessa

2,6 miljoonaa euroa ^{[2][3]}

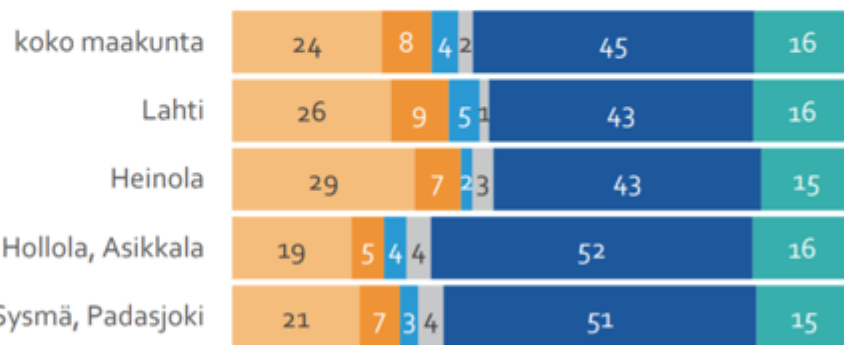
[\[2\] Tilastokeskus](#) [\[3\] Väylävirasto](#)

Muita kestäättömän liikkumisen ja yhdyskuntarakenteen kustannuksia ovat muun muassa moottoriliikenteen aiheuttamat päästöt erityisesti taajamissa sekä tien kuluminen ja kunnossapito.

Jalankulun ja pyöräilyn potentiaali

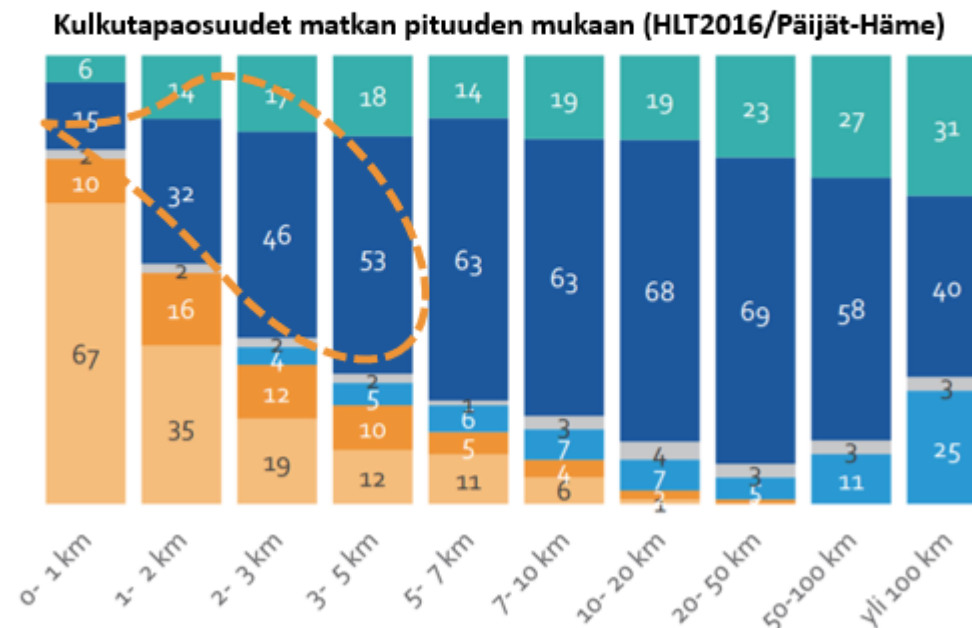
Kärkölässä kaikista matkoista arviolta 21 % tehdään jalan ja 7 % pyörällä. Päijät-Hämeen osalta on arvioitu, että esimerkiksi 2–3 km:n pituisista matkoista yli puolet (63 %) tehdään henkilöautolla. Henkilöauton osuus kasvaa matkan pidentyessä.

selitteet:

Kulutusjakauma kaikista tehdyistä matkoista alueen mukaan (HLT2016/Päijät-Häme)

kestävien kulutusjakaumien potentiaali

Asukkaiden näkemys nykytilasta

TOP 3 motiivit Kärkölässä kävelyyn

75 %

Ulkoilu- ja
virkistys

46 %

Terveys-
hyödyt

A → B

36 %

Kätevä tapa
liikkua

TOP 3 motiivit Kärkölässä pyöräilyyn

80 %

Ulkoilu- ja
virkistys

59 %

Terveys-
hyödyt

A → B

52 %

Kätevä tapa
liikkua

Kuinka tyytyväinen olet jalankulun olosuhteisiin Kärkölässä? (n=167)

Erittäin tyytyväinen

9 %

Tyytyväinen

46 %

Ei tyytyväinen eikä
tyytymätön

31 %

Tyytymätön

9 %

Erittäin tyytymätön

5 %

55 % vastaajista on vähintään tyytyväisiä jalankulun olosuhteisiin. Vähintään tyytymättömiä on 14 %

Tyytyväisyysmittarin* keskiarvoksi saatiin 3,45

*5=erittäin tyytyväinen 1=erittäin tyytymätön

Kuinka tyytyväinen olet pyöräilyolosuhteisiin Kärkölässä? (n=171)

Erittäin tyytyväinen

10 %

Tyytyväinen

30 %

Ei tyytyväinen eikä
tyytymätön

31 %

Tyytymätön

23 %

Erittäin tyytymätön

5 %

40 % vastaajista on vähintään tyytyväisiä pyöräilyn olosuhteisiin. Vähintään tyytymättömiä on 28 %

Tyytyväisyysmittarin* keskiarvoksi saatiin 3,14

Vision ja tavoitteiden asettaminen

Nykytila-analyysin, asukaskyselyn tulosten ja tavoitetyöpajan perusteella määritettiin jalankulun ja pyöräliikenteen edistämistyötä Kärkölässä ohjaavat visio ja tavoitteet. Kärkölän kuntastrategian visio ”Ihmisen kokoinen kunta” toimii pohjana edistämishjelman visiolle: *”Sujuvaa ja vastuullista arkea Kärkölässä”*.

Toimenpideohjelmalla ohjaavat kolme arvoa: vastuullisuus, hyvinvointi ja yhteisöllisyys. Arvojen pohjalta on määritetty konkreettisia painopistealueita, jotka on esitetty seuraavalla sivulla.

Jalankulun ja pyöräliikenteen suosiolle asetettiin myös määrälliset tavoitteet:

- Jalankulun kulkutapaosuus nousee 21 %:sta 25 %:iin.
- Pyöräilyn kulkutapaosuus nousee 7 %:sta 15 %:iin.

HINKU-kuntana Kärkölä on sitoutunut päästövähennyksiin. Vuonna 2018 tieliikenne muodosti 21 % Kärkölän hiilidioksidipäästöistä.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelmassa terveyttä, turvallisuuden tunnetta ja kotona asumisen mahdollisuuksien parantamista tavoitellaan palveluiden saavutettavuutta terveitä kulkutapoja käyttäen sekä esteettömillä ja turvallisilla reiteillä.

Elinkeinostrategiassa on tunnistettu alueen vahva teollisuuspainotteisuus. Lähijunaliikenne Lahden ja pääkaupunkiseudun suuntaan tarjoaa hyvät pendelöintimahdollisuudet. Pendelöintiä varten asemien liityntäliikenteen tulee olla houkuttelevaa ja turvallista kaikilla kulkutavoilla.

Visiosta toimenpideohjelmaan

IHMISEN KOKOINEN KUNTA

VISIO:
Sujuvaa ja vastuullista
arkea Kärkölässä

VASTUULLISUUS

- Turvallisuus
- Ilmastotavoitteet ja päästövähennykset
- Raideliikenteen hyödyntäminen

HYVINVOINTI

- Ulkoilu ja virkistäytyminen
- Terveysliikunta
- Esteettömyys ja yhdenvertaisuus

YHTEISÖLLISYYS

- Yhteishankkeet ja -rahoitus
- Yhteistyö työnantajien kanssa
- Yhdistykset mukaan yhteistyöhön

Toimenpideohjelma

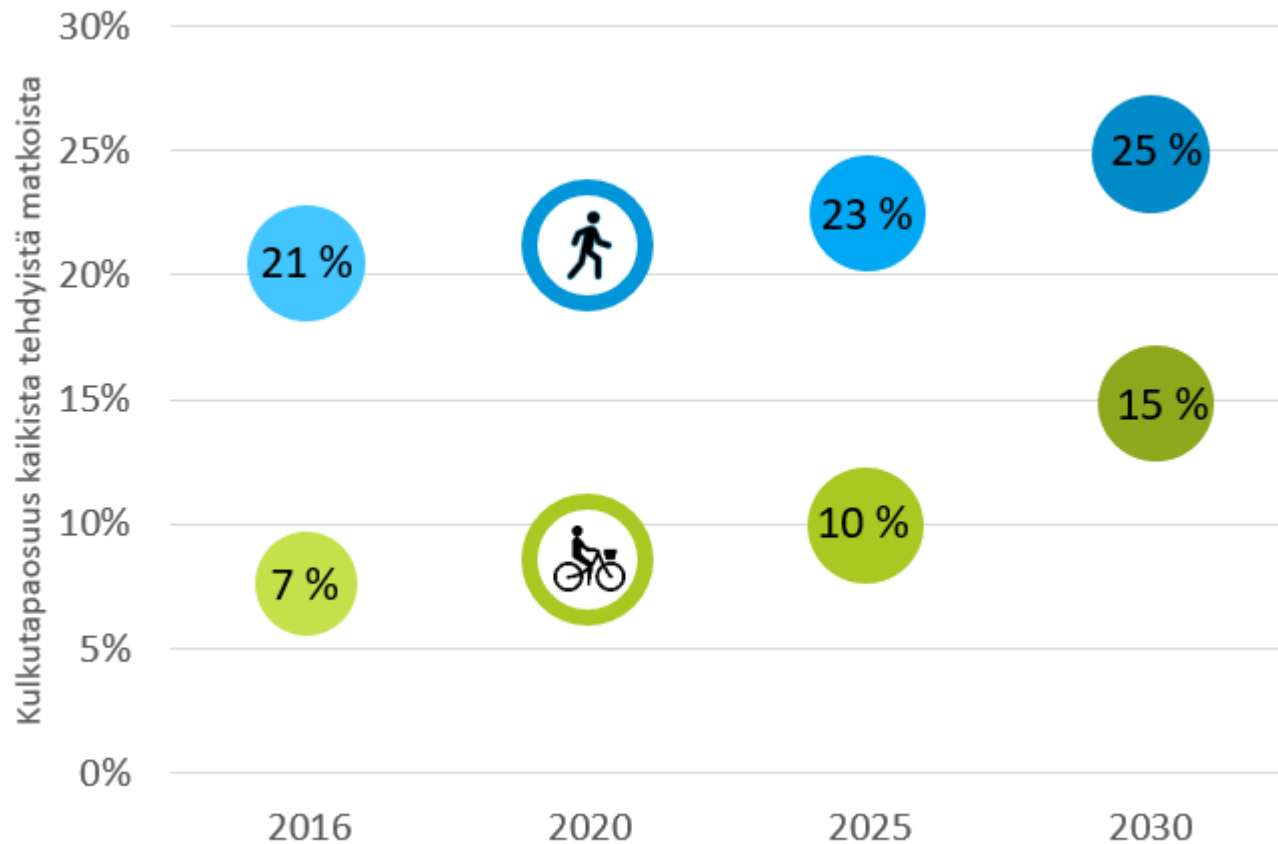
Toimenpideohjelma edistää osaltaan Kärkölänn kunnan strategiaa ja nojautuu mm. Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimukseen, jossa Kärkölänn osalta keskeisiä asioita ovat mm. kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden sekä liikenneturvallisuuden parantaminen.

Seuranta

Jalankulun ja pyöräliikenteen edistämishjelma

Tavoitteena kasvu jalankulku- ja pyöräilymäärissä

Vuoden 2030 tavoitteen saavuttaminen tarkoittaisi kärköläläiselle keskimäärin 40 uutta kävelen tehtyä matkaa ja 80 pyörällä tehtyä matkaa vuodessa. Valtakunnallisena tavoitteena on, että vähintään puolet uusista kävely- ja pyöräilymatkoista tulisi siirtymänä henkilöautomatkoista.

Kulutuspaosuuksien vuoden 2016 lähtötilanne on otettu valtakunnallisesta henkilöliikennetutkimuksesta (HLT 2016) kuntayhdistelmästä Kärkölä, Hartola, Sysmä ja Padasjoki.

Ohjelman toiminnalliset tavoitteet

Jalankulun tavoitteet Kärkölässä

Kärkölässä on turvallista liikkua jalan

Jalankulkumatkojen määrää kasvatetaan etenkin taajamissa vuoteen 2030 mennessä

Kärkölän taajamat ovat esteettömiä ja miellyttäviä kävellä

Junayhteydet ovat helposti saavutettavia kävellen

Kärkölä kannustaa kaikkia ikäryhmiä aktiiviseen liikkumiseen

Pyöräliikenteen tavoitteet Kärkölässä

Kärkölässä on turvallista liikkua pyörällä

Pyörämatkojen määrä tuplataan vuoden 2016 tasosta vuoteen 2030 mennessä

Kärkölän taajamien välillä on helppo kulkea pyörällä

Junayhteydet ovat helposti saavutettavia pyörällä

Kärkölä kannustaa kaikkia ikäryhmiä aktiiviseen liikkumiseen

Jalankulun ydinalueet

VASTUULLISUUS

Nopeusrajoitusten tarkistaminen ja alentaminen tarpeen mukaan. Ydinalueilla pyritään mahdollisuuksien mukaisesti enintään 30 km/h nopeusrajoituksiin. Kadun ja ajoradan rakenne tukee nopeuksien noudattamista.

Ydinalueita lävistävien maanteiden estevaikutusta lievennetään turvallisilla ja sujuvilla tienlytyspaikoilla ja liittymäjärjestelyillä.

Valaistus on yhtenäistetty ELY:n ja kunnan hallinnoimilla keskeisillä reiteillä ja alueilla.

HYVINVOINTI

Kunnossapidon laatuksia korotetaan ja toimenpiteitä kohdennetaan ydinalueille ja niiden tärkeimmille reiteille.

Lähivirkistyskohteiden saavutettavuutta ja viihtyisyyttä kehitetään opasteiden ja kunnossapidon kehittämisellä.

Esteettömyyskartoituksen avulla kehitetään ydinalueista kaikille saavutettavia.

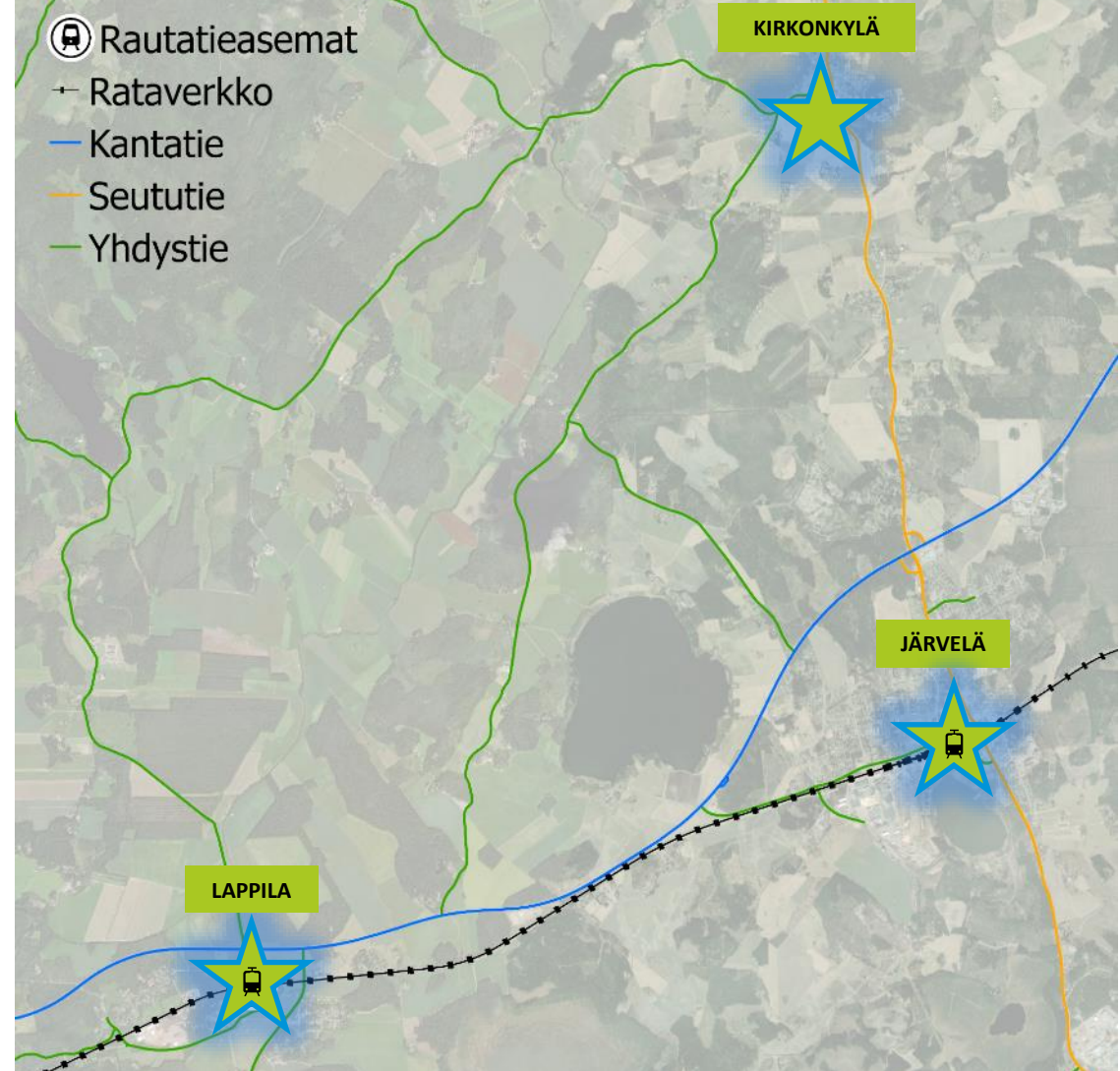
YHTEISÖLLISYYS

Ydinalueiden rauhallinen liikenne ja viihtyisyys tukee kunnan ja kylien yhteisöllisyyttä ja eri järjestöjen tapahtumia sekä tempauksia.

Ydinalueille sijoittuvat työnantajat ja palveluntuottajat parantavat kunnan kanssa tehtävällä yhteistyöllä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuutta erilaisia liikkumistarpeita omaaville.

Jalankulun ydinalueet Kärkölässä

Järvelä

Osayleiskaavassa keskustatoimintojen aluetta ja asuntoaluetta.
Lukuisia kunnallisia ja yksityisiä palveluita.

VASTUULLISUUS

Nopeuksien rauhoittaminen enintään 30 km/h tasolle. Kadun ulkonäkö vastaa asetettua nopeusrajoitusta.

Pyöräliikenne ja jalankulku erotellaan tarpeen mukaan.

HYVINVOINTI

Jalankulkureittien ja -alueiden valaistus, esteettömyys ja kunnossapito on korkeatasoista.

Palveluiden väliset yhteydet ovat suoria ja selkeästi opastettuja.

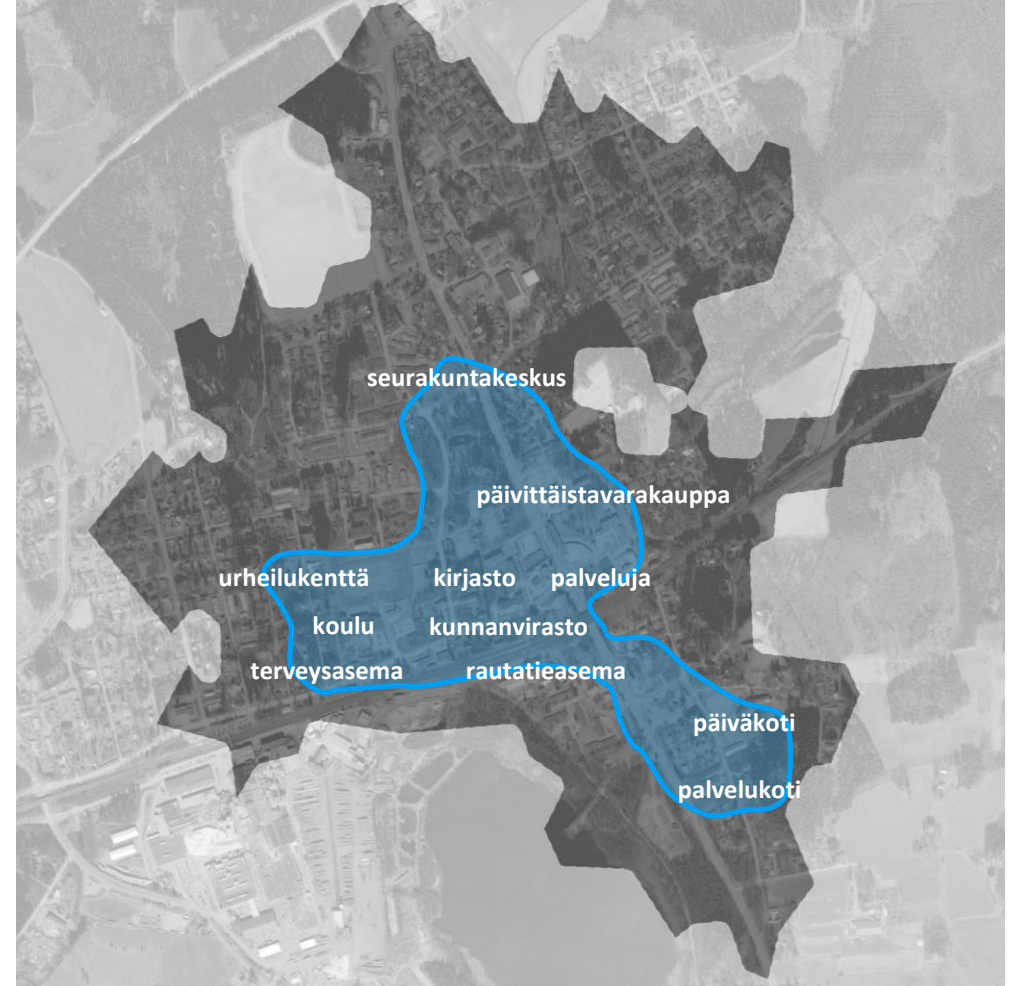

YHTEISÖLLISYYS

Virkistys- ja oleskelualueet ovat viihtyisiä ja ympäristöä elävöittävää sosiaalista toimintaa tukevia.

Tummanharmaalla väritetyn alueen sisältä on alle 15 minuutin kävelymatka* Järvelän keskustaan. Sininen aluerajaus tarkoittaa jalankulun olosuhteisiin kohdistettavien toimenpiteiden alueita.

*OpenStreetMapin jalankulun liikenneverkkoa pitkin. Kävelynopeus 5 km/h

Lappila

Osayleiskaavassa palveluiden ja toimintojen aluetta sekä pientalovaltaista asuntoaluetta. Rautatieasema ja kylätupa muodostavat alueen keskuksen.

VASTUULLISUUS

Nopeuksien rauhoittaminen enintään 30 km/h tasolle aseman ja kylätuvan ympäristössä sekä tonttikaduilla. Kadun ulkonäkö vastaa asetettua nopeusrajoitusta.

HYVINVOINTI

Koulunmäeltä ja Vellinginmäeltä rautatieasemalle vievien jalankulkureittien ja -alueiden valaistus, esteettömyys ja kunnossapito on korkeatasoista.

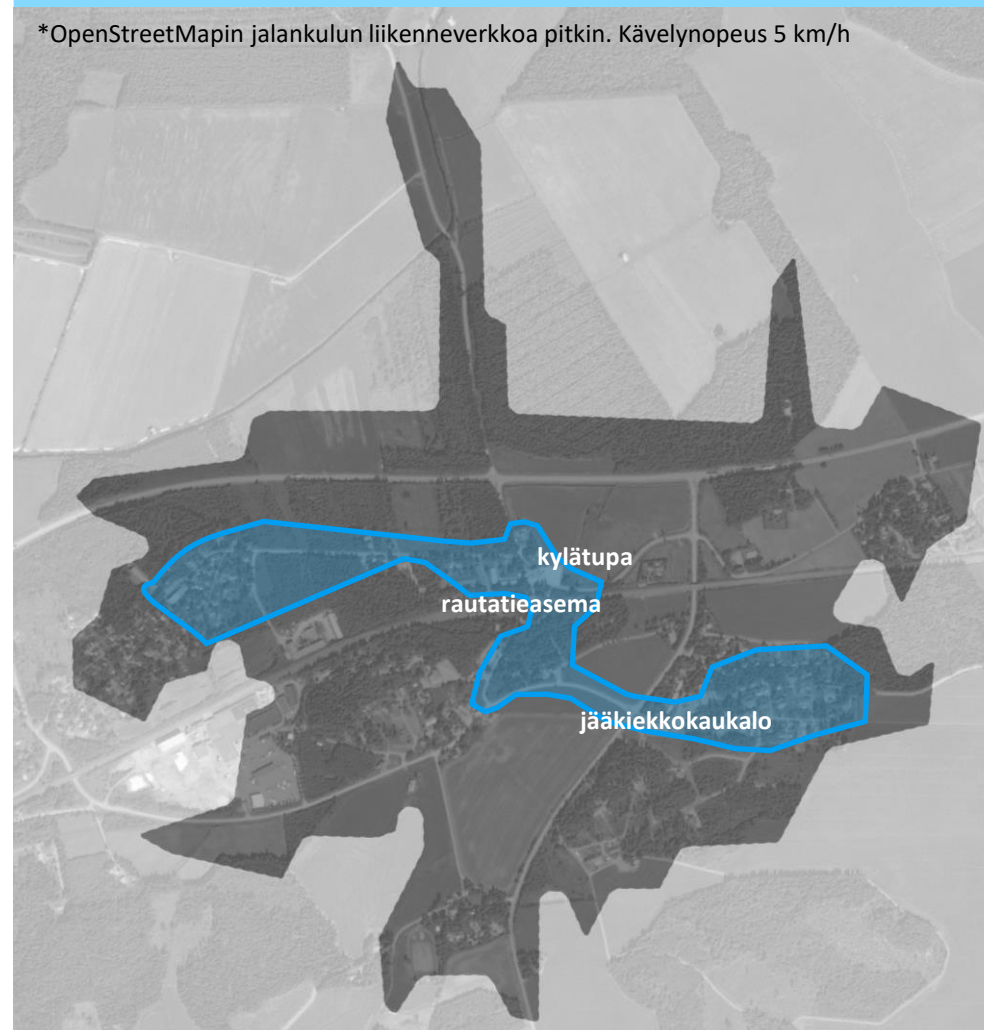

YHTEISÖLLISYYS

Kylätuvan ympäristö ja virkistysalueet ovat viihtyisiä ja ympäristöä elävöittävää sosiaalista toimintaa tukevia.

Tummanharmaalla väritetyn alueen sisältä on alle 15 minuutin kävelymatka* Lappilan kylätuvalle. Sininen aluerajaus tarkoittaa jalankulun olosuhteisiin kohdistettavien toimenpiteiden alueita.

*OpenStreetMapin jalankulun liikenneverkkoa pitkin. Kävelynopeus 5 km/h

Kärkölän kirkonkylä

Osayleiskaavassa pientalovaltaista asuntoaluetta.
Joitakin palveluita.

VASTUULLISUUS

Nopeuksien rauhoittaminen enintään 30 km/h tasolle tonttikaduilla. Kadun ulkonäkö vastaa asetettua nopeusrajoitusta.

Järveläntien estevaikutusta lievennetään nopeuksien rauhoittamisella ja suojateiden turvallisuuden parantamisella.

HYVINVOINTI

Keskeisten jalankulkureittien ja -alueiden valaistus, esteettömyys ja kunnossapito on korkeatasoista.

Kuntorata tarjoaa vuodenajasta riippumatta erilaisille kulutavoille mukavat reitit.

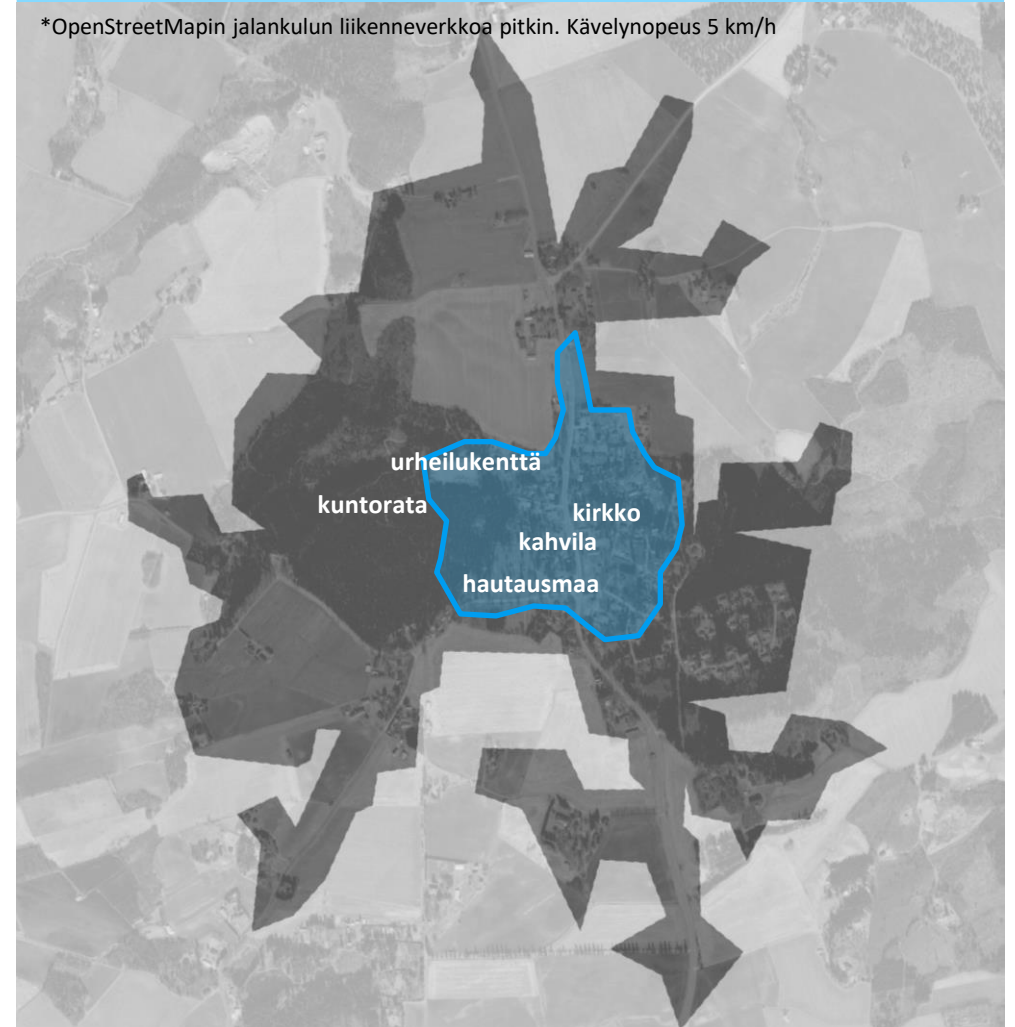
YHTEISÖLLISYYS

Virkistys- ja oleskelualueet ovat viihtyisiä ja ympäristöä elävöittävää sosiaalista toimintaa tukevia.

Huovilan puistoon kulkee vierailijoitakin houkutteleva ulkoilureitti.

Tummanharmaalla väritetyn alueen sisältä on alle 15 minuutin kävelymatka* Kirkonkylän kirkolle.
Sininen aluerajaus tarkoittaa jalankulun olosuhteisiin kohdistettavien toimenpiteiden alueita.

*OpenStreetMapin jalankulun liikenneverkkoa pitkin. Kävelynopeus 5 km/h

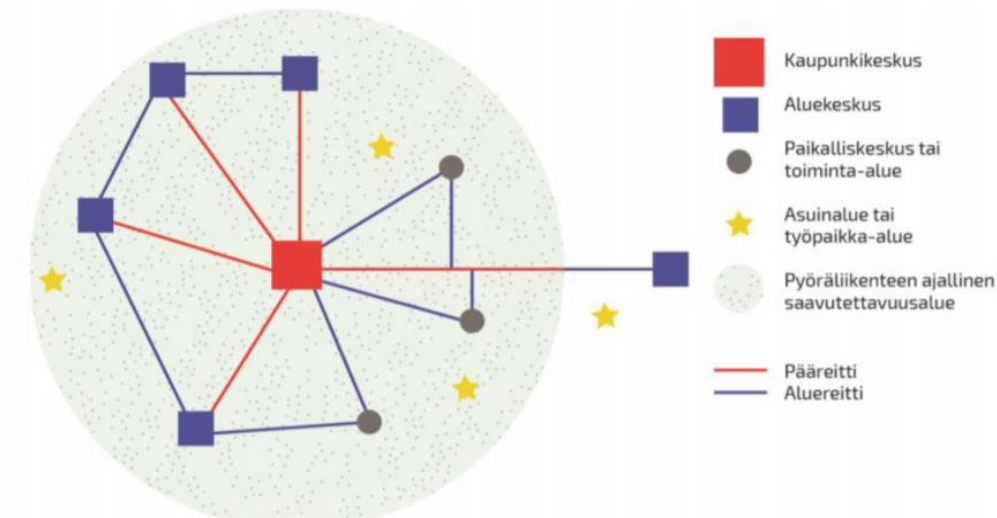
Pyöräliikenteen verkkosuunnittelu

Pyöräliikenteen tavoiteverkko kuvata ja jäsentää verkkohierarkian kautta pyöräliikenteen roolia kunnan tie- ja katuverkon eri osissa. **Tavoiteverkko tukee** infran kehittämistoimien ja kunnossapidon suunnittelua ja ohjelmointia. **Sen avulla varmistetaan yhdenmukaisten ja toisiinsa kytkeytyvien järjestelyiden toteutus.**

Pyöräliikenteen verkko koostuu pääverkon pääreiteistä, niitä tukevista aluereiteistä sekä perusverkkoon kuuluvista muista yhteyksistä.

Kärkölässä merkittävimpänä matkojen lähtö- ja määränpääpaikkana toimii aluekeskukseksi luokiteltava Järvelän keskustaajama. Keskuksen ja pienempien taajama-alueiden välisiä suurimpia pyöräliikennemääriä välittäviä yhteyksiä kutsutaan **pääreiteiksi**. Pääverkkoa täydentävät korkean laatustandardin **aluereitit**, jotka yhdistävät pienempiä asumisen ja työpaikkojen keskittymiä korkeimman laatustandardin pääreiteille.

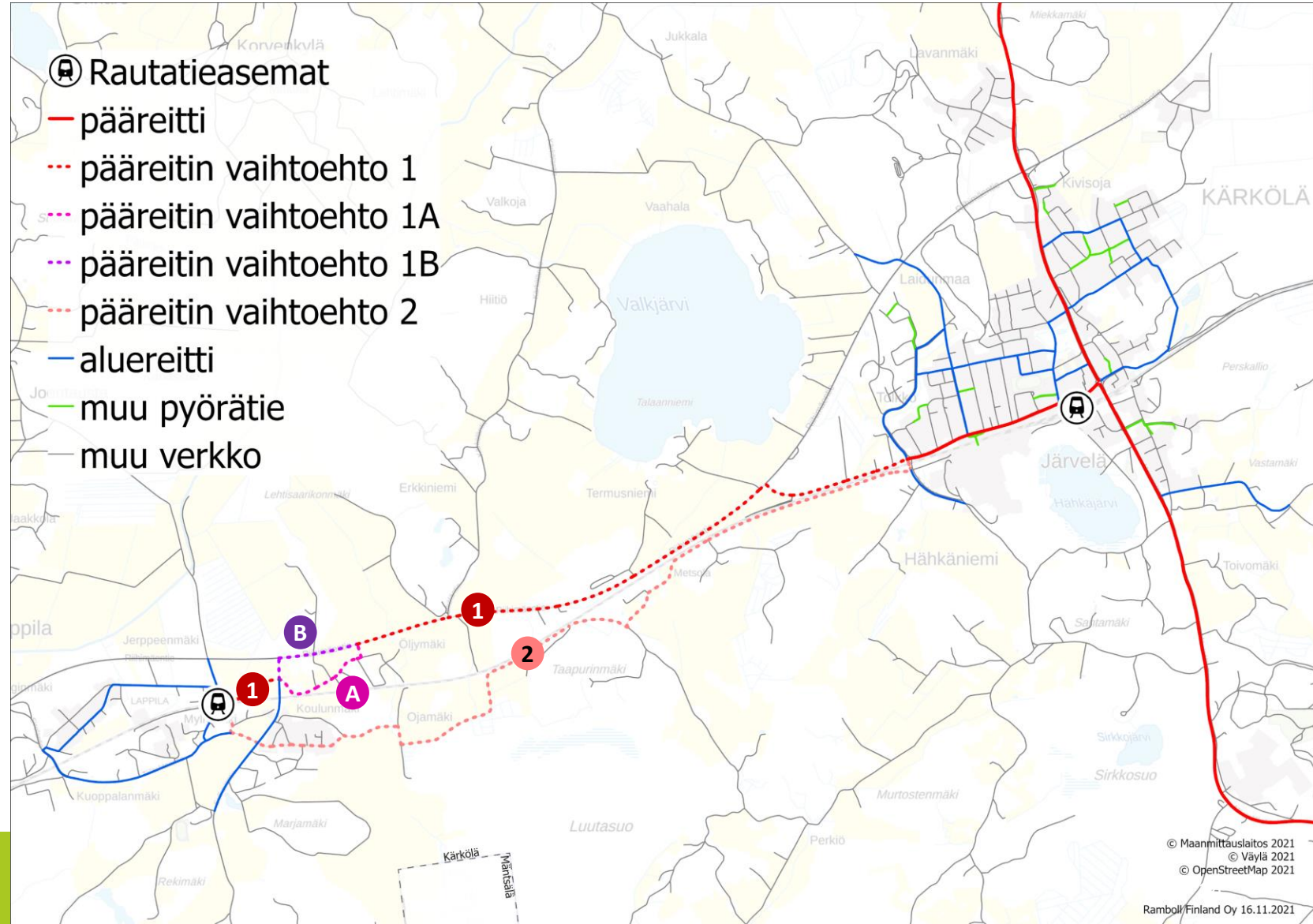
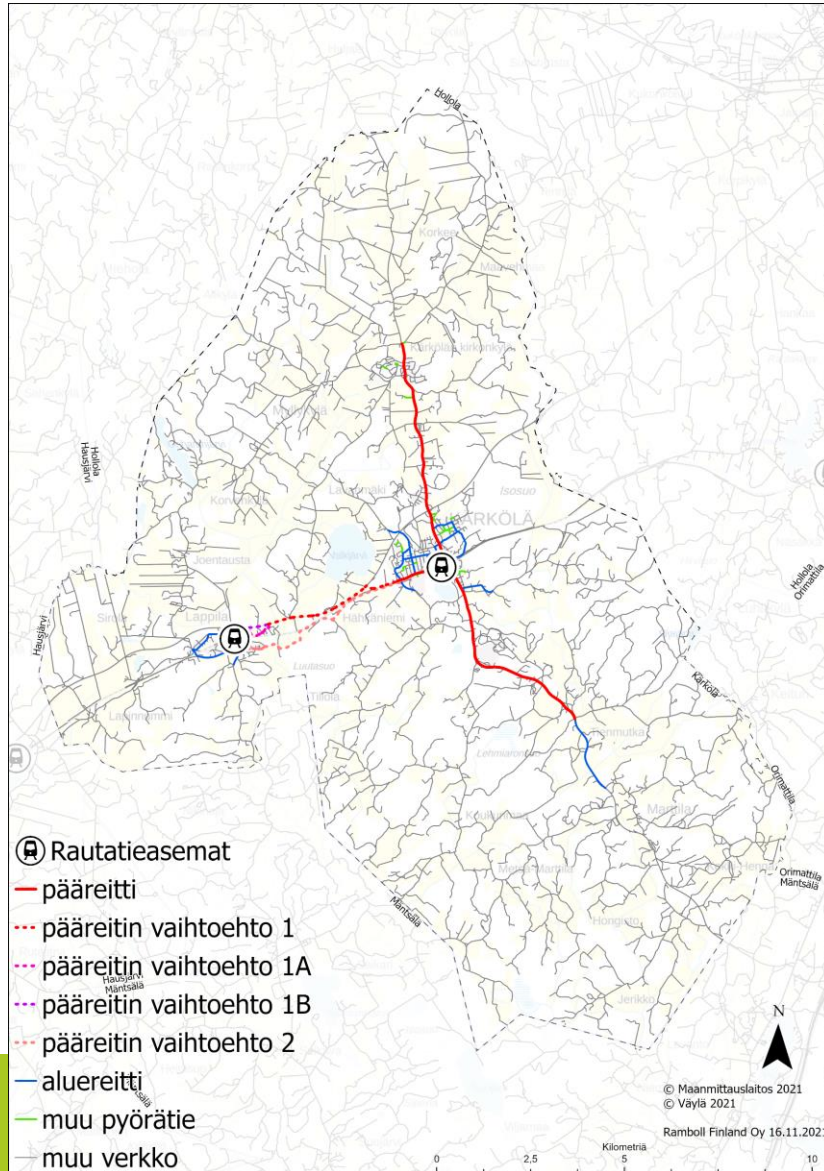
Perusverkko on pääverkkoa laajempi. Taajama-alueella se käsittää kaikki mahdolliset tie-, katu- ja muut yhteydet, joilla pyöräilijä voi ja on tarve liikkua. Rakentamattomassa ympäristössä perusverkko käsittää kaikki julkiset kulkuyhteydet, jotka eivät kuitenkaan välttämättä ole verkollisesti merkittäviä.

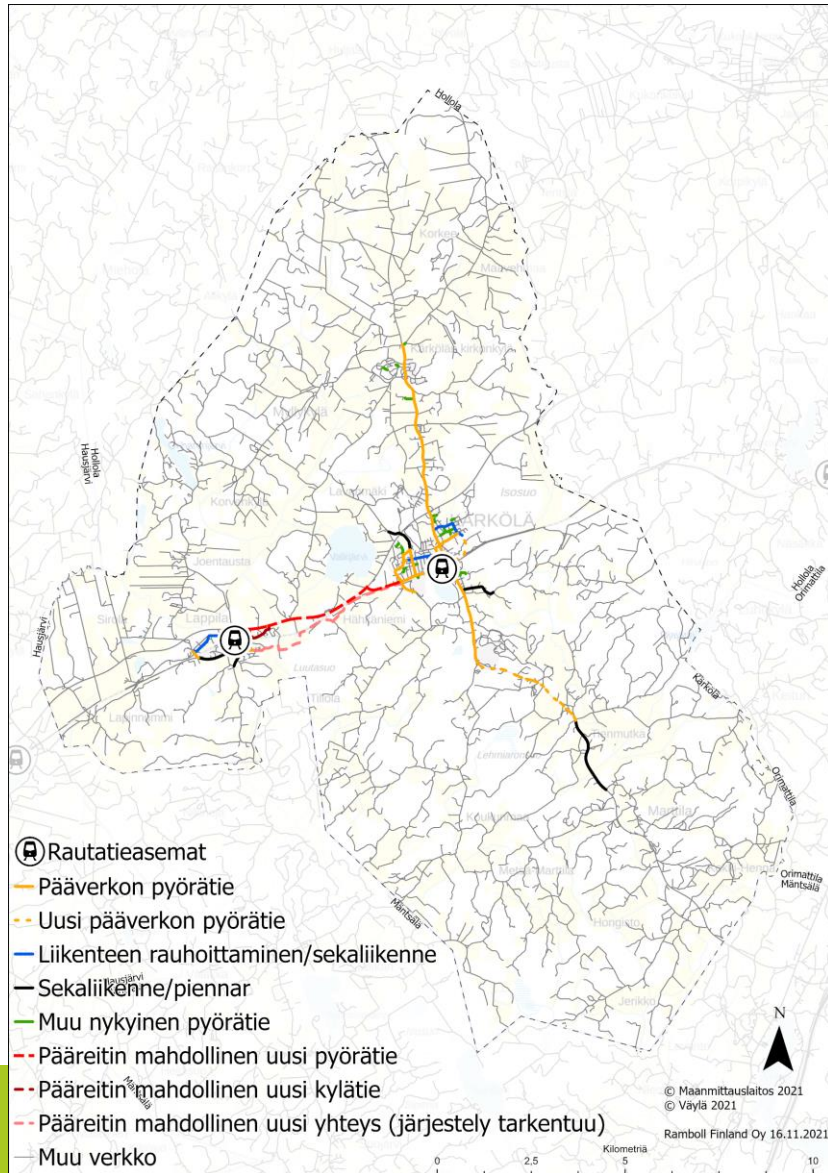
[Pyöräliikenteen suunnitteluohje](#)
– Verkon toiminnallinen luokitus

Pää- ja aluereitit muodostavat pyöräliikenteen pääverkon. Perusverkko kattaa kaikki muut saavutettavuusalueen pyöräiltävät väylät.

Pyöräilyn tavoiteverkko Kärkölässä

Tarkennettu pyöräilyn tavoiteverkko Kärkölässä

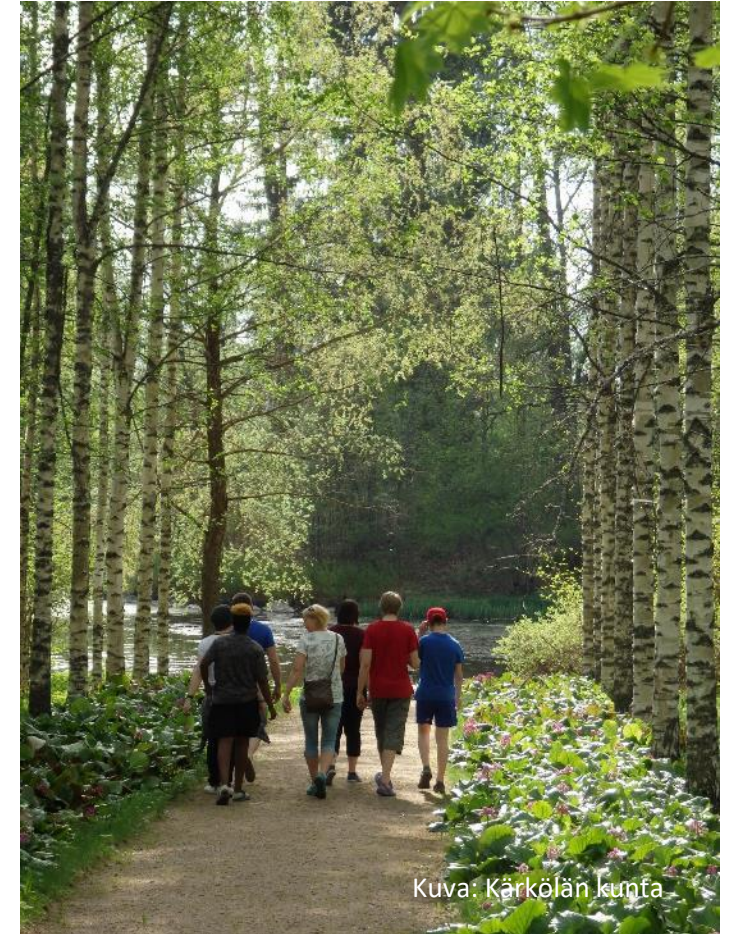
Kärkitoimenpiteet (TOP-lista) jalankulun ja pyöräilyn edistämiseksi

Toimenpidelistaus sisältää reilut 20 toimenpidettä, joista yhdeksän valittiin kärkitoimenpiteiksi. Kärkitoimenpiteitä toteuttamalla jalankulun ja pyöräiliikenteen edistämistyölle luodaan hyvä pohja, jonka avulla myös muiden toimenpiteiden toteuttaminen helpottuu tai niiden vaikuttavuus lisääntyy.

Tavoitekokonaisuus	Toimenpide	Toimenpideluokka
Yhteisöllisyys	Laaditaan jalankululle ja pyöräilylle oma investointiohjelma ja haetaan tärkeimpiin investointeihin tukea valtiolta. Selvitetään mahdollisia muita rahoituskeinoja.	Rahoitus ja organisointi
Yhteisöllisyys	Nimetään jalankulun ja pyöräilyn kehitystyölle vastuuhenkilö kunnasta. Hyödynnetään kunnan liikenneturvallisuusryhmää jalankulun ja pyöräilyn edistämistyössä.	Rahoitus ja organisointi
Vastuullisuus	Lisätään liikennekasvatusta sekä liikenneturvallisuuteen ja kestävään liikkumiseen liittyvää tietoutusta kaikille ikäluokille. Panostetaan liikennekasvatukseen etenkin lasten, nuorten ja ikäihmisten parissa.	Viestintä ja liikkumisen ohjaus
Vastuullisuus	Parannetaan pyöräpysäköintiä Järvelän ja Lappilan asemilla.	Muu kehittäminen
Vastuullisuus	Toteutetaan laadukasta pyöräpysäköintiä kunnan palveluiden (mm. kirjasto, terveysasema, kunnanvirasto, koulu, päiväkotit) yhteyteen. Varmistetaan runkolukitusmahdollisuus, riittävä paikkamäärä ja mahdollisuuksien mukaan suojaus säältä.	Muu kehittäminen
Vastuullisuus	Tarkastellaan Kärkölän taajama-alueiden (Järvelä, kirkonkylä ja Lappila) nopeusrajoituksia kokonaisuutena ja alennetaan tarpeen mukaan nopeusrajoituksia 30 km/h:iin liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Toteutetaan pieniä parantamistoimia nopeusrajoituksen uskottavuuden parantamiseksi.	Muu kehittäminen
Vastuullisuus	Rakennetaan pyörätie Järvelästä Lappilaan (kantatien 54 varsi), mikäli rahoitus järjestyy ELY-keskuksen ja kunnan yhteishankkeena tai valtion tukemana. Vaihtoehtoisesti toteutetaan pyöräily-yhteys yksityistieverkkoa pitkin taajamien välille.	Väylien rakentaminen ja kunnossapito
Hyvinvointi	Tehostetaan kunnossapitoa jalankulun keskeisillä väylillä Järvelän keskustassa, kirkonkylällä ja Lappilassa. Varmistetaan kunnossapidon hyvät käytännöt urakoitsijoiden kanssa (ei lumien aurausta jalankulku- ja pyöräilyväylille, ei lumivalleja suojateiden kohdalle, riittävä liukkaudentorjunta jne.).	Väylien rakentaminen ja kunnossapito
Hyvinvointi	Laaditaan esteettömyyskartoitus yhteistyössä kunnan liikenneturvallisuusryhmän sekä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa. Kartoituksen perusteella tehdään keskeisistä kävelyreitistä esteettömiä Järvelän keskustassa, kirkonkylällä ja Lappilassa. Parannetaan esteettömyyttä etenkin tärkeiden palveluiden ja niiden lähiympäristön kohdalla ja lisätään penkkejä keskeisille paikoille.	Väylien rakentaminen ja kunnossapito

Seuranta ja mittarit

- Jalankulun ja pyöräilyn turvallisuus paranee ja onnettomuusmäärät pienenevät. Seuranta Tilastokeskuksen onnettomuustilastojen perusteella.
- Kävelyn kulkutapaosuus kasvaa 21 % -> 25 % vuoteen 2030 mennessä. Seuranta valtakunnallisen tai seudullisen henkilöliikennetutkimuksen avulla.
- Pyöräilyn kulkutapaosuus kasvaa 7 % -> 15 % vuoteen 2030 mennessä. Seuranta valtakunnallisen tai seudullisen henkilöliikennetutkimuksen avulla.
- Tyytyväisyys jalankulun ja pyöräilyn olosuhteisiin kasvaa. Seuranta säännöllisesti kunnallisen tai seudullisen kyselytutkimuksen avulla tai osana kunnan muuta kyselyä.
- Seurataan liikennekasvatukseen liittyvien tapahtumien, tempausten ja viestinnän määrää vuositasolla ja varmistetaan, että eri ikäryhmät tulevat tavoitetuiksi. Hyödynnetään kunnan liikenneturvallisuusryhmää.
- Järvelän ja Lappilan juna-asemille on järjestetty pyöräpysäköinti, jonka käyttöä seurataan vuosittain. Junayhteyksistä on tietoa kunnan nettisivuilla.

Kuva: Kärkölän kunta

